

TÜSİAD
YÖNETİM KURULU BAŞKAN YARDIMCISI
TAYFUN BAYAZIT'IN
“YÜKSELEN PİYASALARDA İKTİSADİ
DALGALANMALAR
VE ÖNCÜ GÖSTERGELER”
KONFERANSI AÇILIŞ KONUŞMASI

24 Haziran 2011

Ceylan InterContinental Oteli, İstanbul

TÜSİAD AVRUPA İŞ DÜNYASI KONFEDERASYONU (BUSINESSEUROPE) ÜYESİDİR

İstanbul: Meşrutiyet Cad. No: 46 Tepebaşı 34420 İstanbul –Türkiye
Ankara: İnan Cad. No:39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara- Türkiye
Brüksel: 13. Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C.: 1250 24th Street, N.W., Suite Nr. 300, Washington D.C.20037-USA
Berlin: Märkisches Ufer, 28 Berlin 10179 Germany
Paris: 33, Rue de Galilée 75116 Paris France

Tel: +90 (212) 249 19 29
Tel: +90 (312) 468 10 11
Tel: +32 (2) 736 40 47
Tel: +1(202) 776 77 70
Tel: +49 (30) 288 786 300
Tel: +33 (1) 44 43 55 35
www.tusiad.org

Faks: +90 212 249 13 50
Faks: +90 (312) 428 86 76
Faks: +32 (2) 736 3993
Faks: +1 (202) 776 77 71
Faks: +49(30) 288 786 399
Faks: +33 (1) 44 43 55 46

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxloffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad.us
e-mail: berlinoffice@tusiad.org
e-mail: parisoffice@tusiad.org

Saygıdeğer Katılımcılar, Değerli Basın Mensupları,

TÜSİAD Yönetim Kurulu adına hepinizi saygı ile selamlıyorum. TÜSİAD-Koç Üniversitesi Ekonomik Araştırmalar Forumu tarafından hazırlanan “Yükselen Piyasalarda İktisadi Dalgalanmalar ve Öncü Göstergeler” başlıklı konferansımıza hoş geldiniz.

Öncelikle, davetimizi kabul ederek, bizlere açılış konuşmalarını birlikte yapma fırsatı verdikleri için Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkan Yardımcısı Sayın Mehmet Yörükoğlu’na TÜSİAD ve EAF adına teşekkürlerimi sunmak istiyorum.

Bugün burada iktisadi dalgalanmalar ve öncü göstergeler konusunda çok önemli çalışmaları dinleme fırsatı bulacağız. Hepimizin bildiği üzere, iktisadi dalgalanmalar, gelişmişlik düzeyine bakmaksızın tüm ekonomiler için büyük önem taşıyor. Özellikle makro istikrar açısından, tüm ekonomilerde iktisadi dalgalanmaları yönetmek, dalgalanmaların boyutlarını kontrol altında tutmak ve bu amaçla gelişmiş analiz ve öngörü yöntemleri geliştirmek yönünde yoğun çabalar var.

Bu çabalar, 1929 Buhranı sonrası süreçte başlayıp, 1940’ların sonunda Burns ve Mitchell’in çalışmaları ile önemli bir kavramsal çerçeveye oturmuştur. Sonraki yıllarda, kapitalist ekonominin altın çağı olarak adlandırılan 1945-1970 dönemi ve 1980 sonrası “büyük ılımlılık” (great moderation) dönemi, ekonomistlerin birçoğunda bu çalışmaların yeterli başarıya ulaştığı düşüncesine neden olmuştur. Hatta, 2003 yılında, Robert Lucas, Amerikan Ekonomi Derneği başkanlık konuşmasında “pratik anlamda, ekonomilerde buhran önleme sorununun çözülmüş durumda olduğunu” ifade etmiştir. Ancak, özellikle 2008 yılında tüm dünyaya yayılan küresel kriz bir kez daha tüm insanlığı değilse bile önemli bir bölümünü yanılgıya uğratmıştır.

Elbette bu durum, tüm bu çalışmaların gereksiz veya yetersiz olduğu şeklinde yorumlanamaz. İktisadi dalgaları anlama, sınıflama, tahmin etme, yönetme ve hatta dalgalanmaların aksi yönünde (counter-cyclical) çalışan iktisadi yapılar oluşturma alanındaki çalışmalar, 1980 sonrası dönemin gösterdiği üzere büyük bir başarı sağlamıştır. Ayrıca, hiçbir başarısızlık bilimsel çabadan vazgeçilmesine gerekçe olamaz.

Değerli Katılımcılar,

Yukarıda çizdiğim bakış açısından değerlendirildiğinde, Türkiye ekonomisinin, “büyük ılımlılık” döneminden nasibini çok fazla aldığı söylemek mümkün değildir. Bu başarısızlıkta, elbette iktisat biliminin yetersizliği değil, söz konusu dönemlerde, iktisat

biliminin gereklerine yeterince uyulmaması ve ekonominin birçok defa politik istikrarsızlık döngülerinin etkisi altında kalması başrolü oynamıştır. Özellikle 2000-2001 krizlerinin Türkiye ekonomisi ve toplumu üzerindeki etkileri çok ağır olmuştur. Krizin hemen ardından uygulanan doğru ve yerinde politikalar, bugün ekonominin güçlü tarafları olarak öne çıkarılan birçok alanda, yeniden yapılanmayı ve mevcut kriz gibi güçlü krizlere dahi dayanıklılığı sağlamıştır.

Şüphesiz bu dayanıklılık bizleri iktisadi dalgalanmaları anlama, tahmin etme ve yönetme çabalarından uzaklaştırmamalıdır. Bugün itibarıyla, böyle bir disipline Türkiye ekonomisinin daha fazla ihtiyaç duyduğu ve duyacağı açıktır. Hatta ekonominin ısınıp ısınmadığı, soğutulmasına gerek olup olmadığı tartışmalarının yapıldığı bugünlerde, gerek ısınma tartışmalarına ışık tutacak bir Türkiye iktisadi dalgalanma analizi, gerekse gelecek dönemlerde talep genişlemesinin ve cari açığın ulaşabileceği boyutları tahmin edebilecek çalışmalar, eminim daha nitelikli, daha bilimsel ve yüksek boyutlu tartışmalar yapmamızı sağlardı.

Ayrıca, bu tür çabalar, bilimsel düzeyi bugünkülerle karşılaştırılabilecek yükseklikte olmasa dahi, geçmişte özellikle verilerin sıklığı ve güncelliği açısından sorun yaşanan dönemlerde daha da yoğun nitelikteydi. Hatta bazı politikacıların halı ve beyaz eşya satışlarını izleyerek tüketici güvenini analiz etmeye çalıştıklarını birçoğumuz duymuştur. Yaşadığımız dönemde, iktisadi veriler açısından gelinen yüksek düzey, doğaldır ki, daha yüksek bilimselliğe sahip tahlillere olanak vermektedir. Bugün, aylık, haftalık, hatta günlük veriler ışığında konjonktürü değerlendirme olanağına sahibiz. Bazı alanlarda neredeyse gerçek zamanda gelişmeleri takip edebiliyor, çok kısa dönemler için doğruluğu yüksek öngörüler yapabiliyoruz. Ayrıca, ekonomiye ilişkin tüketici güveni, reel kesim güveni, tüketim ve yatırım eğilimleri gibi niteliksel konularda kolaylıkla bilgi elde edebiliyoruz. Bu nedenle, öncü göstergeler alanındaki çalışmalara, örneğin Merkez Bankamızın bu konularda yaptığı çalışmalara popüler ekonomi medyasında pek fazla rastlamıyor olmamız olağan.

Burada, veri mevcudiyeti ve kullanılabilirliğine ilişkin konunun bir başka boyutuna da dikkat çekmekte yarar görüyorum. İktisadi dalgalanmaların analizi ve tahminine yönelik çabaların, insandan sonra gelen en önemli girdisini, aslında veriler oluşturuyor. Özellikle, istatistik kalitesi yüksek, güvenilir, güncel ve fazla revize edilmeyen zaman serileri bu tür çalışmaların temelini oluşturmakta. Bu açıdan bakıldığında, ülkemizde son yıllarda bazı kayıpların olduğunu ifade etmek zorundayım. Özellikle, son yıllarda istihdam, bütçe, kapasite kullanım

oranları, vb. önemli alanlarda zaman serilerinde kesintilere yol açan yöntem, sınıflama ve veri sahipliği gibi açılardan değişiklikler, bugün burada konuşacağımız türden çalışmaların verimliliğini ve güvenilirliğini olumsuz yönde etkiliyor.

Bu noktanın altını çizdikten sonra, vurgulamak istediğim son konu ise, özellikle öncü göstergelere yönelik çalışmaların ilgi alanlarının sadece makroekonomi ile kısıtlı olmadığıdır. Öncü göstergeler araç ve yöntemlerini kullanarak, sadece ekonominin genelini ve toplam hasılayı değil, belirli bir sektörü, bölgeyi ve hatta belirli bir şirketin ekonomik faaliyetlerini kapsayacak şekilde hasıla, satış ve fiyat analizleri yapmak, bu konularda öngörülerde bulunmak mümkündür. Bu açıdan bakıldığında, konferansın bizlere bugün kazandıracığı yeni bakış açılarının gelecekte bizleri daha özel olarak ilgilendiren alanlarda da yansımaları olacağına inanıyorum.

Konuşmama son verirken, TÜSİAD-Koç Üniversitesi Ekonomik Araştırmalar Forumu tarafından düzenlenen bu konferansın hepimize katkıda bulunacağını ümit ediyorum, bizlere bu önemli konuda bilgi paylaşım ve etkileşim ortamı yarattıkları için EAF yöneticileri Sn. Sumru Altuğ ve Sn. Sumru Öz'e, tüm konuşmacılara ve katılımlarınız için sizlere teşekkür ediyorum.